

**Hodnotenie a interpretácia výsledkov testu externej časti
maturitnej skúšky v šk. roku 2007/2008**

nemecký jazyk úroveň A, B a C

Mgr. Katarína Brestovská

Bratislava 2008

Obsah

	Úvod	3
1	Úroveň B	3
1.1	Charakteristika testu NJB08	3
1.2	Úspešnosť v teste NJB08	3
1.3	Interpretácia výsledkov testu NJB08	5
1.3.1	Časť testu <i>Počúvanie s porozumením</i>	6
1.3.2	Časť testu <i>Gramatika a lexika</i>	7
1.3.3	Časť testu <i>Čítanie s porozumením</i>	11
2	Úroveň A	15
2.1	Charakteristika testu NJA08	15
2.2	Úspešnosť v teste NJA08	15
2.3	Interpretácia výsledkov testu NJA08	16
2.3.1	Časť testu <i>Počúvanie s porozumením</i>	17
2.3.2	Časť testu <i>Čítanie s porozumením</i>	19
2.3.3	Časť testu <i>Gramatika a lexika</i>	21
3	Úroveň C	23
3.1	Charakteristika testu NJC08	23
3.2	Úspešnosť v teste NJC08	23
3.3	Interpretácia výsledkov testu NJC08	24
3.3.1	Časť testu <i>Počúvanie s porozumením</i>	25
3.3.2	Časť testu <i>Gramatika a lexika</i>	28
3.3.3	Časť testu <i>Čítanie s porozumením</i>	29
	Záver	33
	Literatúra	35

Úvod

V školskom roku 2007/2008 sa po štvrtýkrát realizovala externá časť maturitnej skúšky z nemeckého jazyka. Realizovala sa v troch úrovniach – A, B a C. Jej cieľom je objektívne ohodnotiť osvojené jazykové vedomosti a komunikačné zručnosti žiakov a zároveň umožňuje porovnať dosiahnuté výsledky jednotlivých škôl a žiakov v danom predmete a úrovni. Cieľom tejto interpretácie je zhodnotenie výsledkov, ktoré testovaná populácia dosiahla, poukázanie na silné aj slabšie stránky v osvojení si poznatkov u žiakov a odporúčania, ktoré by mohli a domnievame sa, že mali, zvýšiť úroveň výuky tohto predmetu.

Interpretáciu začíname hodnotením úrovne B, pretože si ju zvolilo percentuálne najviac žiakov maturujúcich z nemeckého jazyka. Ďalej interpretujeme výsledky testu úrovne A a nakoniec výsledky testu úrovne C, ktorý bol v tomto školskom roku realizovaný prvýkrát.

1 Úroveň B

1.1 Charakteristika testu NJB08

Test tejto úrovne zodpovedá úrovni B1 Spoločného európskeho referenčného rámca Rady Európy a je určený maturantom všetkých typov stredných škôl, ktorí sa pripravujú na maturitnú skúšku z nemeckého jazyka a počas svojho štúdia dosiahli úroveň stredne pokročilý.

Test sa skladal z troch častí: *Počúvanie s porozumením*, *Gramatika a lexika*, *Čítanie s porozumením*. V časti *Počúvanie s porozumením* a *Čítanie s porozumením* boli tri úlohy, v časti *Gramatika a lexika* boli dve úlohy. Úlohy mali dva formáty: úlohy s výberom odpovede a úlohy s krátkou odpoveďou. Čas na riešenie testu bol 100 minút (z toho cca. 30 minút na časť *Počúvanie s porozumením*, 25 minút na časť *Gramatika a lexika* a 45 minút na časť *Čítanie s porozumením*).

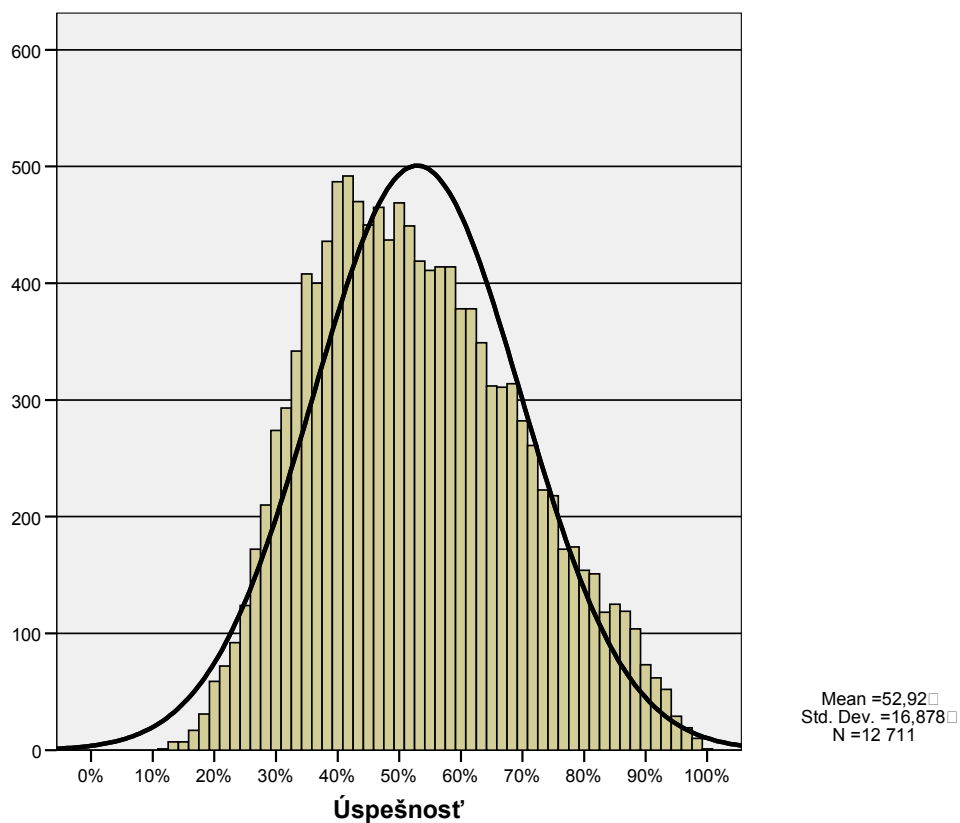
Test bol vypracovaný tímom tvorcov podľa Objednávky ŠPÚ v súlade s *Cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti maturantov z nemeckého jazyka úroveň B* a platnými vzdelávacími štandardmi. Každý test mal dva varianty, ktoré sa líšili poradím položiek a distraktorov. Obidva varianty testu boli pri administrácii zastúpené rovnomerne. Štatistická analýza ukázala, že obidva boli ekvivalentné. Finálna verzia testu prešla dvoma recenziami.

1.2 Úspešnosť v teste NJB08

V školskom roku 2007/2008 maturovalo na základnej B úrovni 12727 žiakov zo 622 škôl, najviac bolo žiakov zo SOŠ (50,0 %), potom to boli žiaci ZŠ (23,8 %) a nakoniec žiaci gymnázií (21,1 %). Celková úspešnosť testu NJB bola **52,9 %**.

Tab. 1 Výsledné psychometrické charakteristiky úspešnosti testu NJB08

	Test			
	NJB08B			
	Časť			
	Počúvanie	Gramatika	Čítanie	Spolu
Počet testovaných žiakov	12711	12711	12711	12711
Maximum	100,0	100,0	100,0	100,0
Minimum	5,0	5,0	5,0	11,7
Priemer	75,3	44,2	39,3	52,9
Štandardná odchýlka	17,7	20,8	20,1	16,9
Intervalový odhad úspešnosti populácie - dolná hranica	40,7	3,4	,0	19,8
Intervalový odhad úspešnosti populácie - horná hranica	100,0	84,9	78,7	86,0
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	,2	,2	,2	,1
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - dolná hranica	75,0	43,8	39,0	52,6
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - horná hranica	75,6	44,5	39,7	53,2
Cronbachovo alfa	,781	,809	,815	,909
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	8,3	9,1	8,6	5,1
Intervalový odhad úspešnosti individuálneho žiaka	16,2	17,8	16,9	10,0

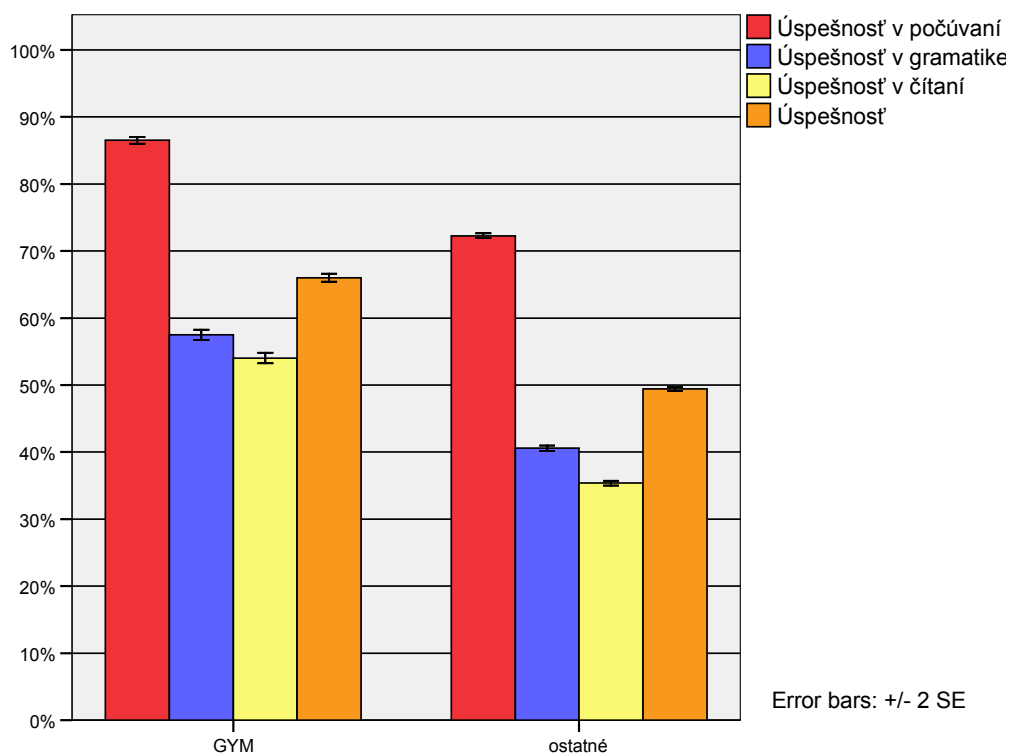
Graf 1 Výsledný histogram úspešnosti v teste NJB08

Z charakteristík v tab.1 vidíme, že priemerná úspešnosť 52,9 %, horná hranica intervalového odhadu úspešnosti 86,0 % a vychýlenie histogramu rozloženia úspešností doľava predpokladá, že test NJB08 mierne lepšie diferencoval úspešnejších žiakov ako menej úspešných a slabých. Jeho náročnosť pre meranú populáciu bola stredná až mierne vyššia. Spôľahlivosť merania $\alpha = 0,91$ bola vysoká.

Najnižšia dosiahnutá úspešnosť v teste bola 11,7 % a najvyššia 100 %. Hranicu 33 % nedosiahlo 1359 žiakov, čo predstavuje 10,7 %. Najúspešnejšiu skupinu žiakov, ktorí dosiahli a presiahli hranicu 90 %, tvorí 246 žiakov, čo je 1,9 %.

1.3 Interpretácia výsledkov testu NJB08

V interpretácii vychádzame zo Záverečnej správy zo štatistického spracovania testu NJB (Juščáková, 2008). Zároveň vychádzame aj z poznatkov, ktoré sme získali pri realizácii projektu *Reoprava otvorených úloh v teste NJB08*. V rámci tohto projektu sme zrealizovali reopravu cca. 2000 testov úrovne B. Opätovne sme opravovali otvorené úlohy – úlohy s krátkou tvorenou odpoveďou, v ktorých žiaci v najvyššej miere preukazujú osvojené vedomosti z jazyka a vlastnú kreativitu v rámci poznania jazykových štruktúr nemeckého jazyka. Interpretáciu výsledkov otvorených úloh obohacujeme teda aj o konkrétne poznatky priamo súvisiace so žiackym riešením daných položiek a relevantnými poznatkami, ktoré sme zistili.

Graf 2 Úspešnosť v jednotlivých častiach testu NJB08 podľa typu školy

Úspešnosť v jednotlivých častiach testu bola diferencovaná. Žiaci gymnázií, aj ostatných typov škôl boli najúspešnejší v riešení časti *Počúvanie s porozumením*, menej úspešní

v časti *Gramatika a lexika* a najmenej úspešní v časti *Čítanie s porozumením*. V interpretácii sme preto zvolili postup od najúspešnejších častí k najmenej úspešným. V každej z častí testu uvádzame najprv základné údaje – úspešnosť žiakov v tejto časti, rozdiely medzi typmi škôl, najvyššiu a najnižšiu dosiahnutú úspešnosť, ďalej charakterizujeme jednotlivé úlohy, definujeme, čo bolo naším očakávaním a hodnotíme, ako ho žiaci naplnili. Sústredíme sa na vyzdvihnutie pozitív, teda javov, ktoré žiaci zvládajú na dobrej úrovni a poukazujeme na problémy v získaní zručností a jazykových návykov, ktoré by bolo potrebné odstrániť a vylepšiť tak celkovú úroveň ovládania jazyka.

1.3.1 Časť testu *Počúvanie s porozumením*

Najúspešnejšou časťou v teste NJB bolo *Počúvanie s porozumením*. Táto časť testu bola najúspešnejšie riešená ako žiakmi gymnázií, tak aj žiakmi ostatných stredných škôl (SOŠ, ZŠŠ, SOU).

Úspešnosť časti *Počúvanie s porozumením* bola **75,3 %**. Najvyššia dosiahnutá úspešnosť v tejto časti bola 100 % a najnižšia 5 %.

Táto časť testu obsahovala tri úlohy.

- **1. úloha**

Prvá úloha bola zatvorená, s výberom odpovede. Bola to úloha typu multiple choice – výber zo štyroch možností, vychádzala z tematického okruhu *Mestá a miesta*. Úloha testovala receptívne komunikačné zručnosti, a to schopnosť žiaka porozumieť textu ako celku, jeho téme a hlavnej myšlienke. Zároveň testovala schopnosť žiaka porozumieť základným informáciám, ktoré sa týkajú témy z každodenného života, zachytiť logickú štruktúru textu a rozlíšiť hovoriacich. Žiaci si vypočuli text o pobyte študentov v študentskej ubytovni počas školského výletu. K textu mali 7 tvrdení. Tvrdenia boli neúplné, žiaci ich mali na základe vypočutého dokončiť alebo doplniť. K dispozícii mali vždy štyri možnosti doplnenia, iba jedna z nich bola správna, ostatné tri boli distraktormi (nesprávnymi odpoveďami). Distraktory v tejto úlohe boli veľmi dobre zvolené, väčšinu z nich žiaci v texte počuli, avšak bolo to v iných súvislostiach. Museli teda počutému dobre porozumieť, rozlišovať významy známych lexikálnych jednotiek a odhadnúť z kontextu význam menej známych lexikálnych jednotiek, aby následne mohli identifikovať správne riešenie. Žiaci prejavili dostatočne dobrú úroveň horeuvedených zručností, s jednotlivými položkami nemali výraznejšie problémy. Žiaci nemajú problém rozlišovať časové údaje (určenie hodín, časti dňa – *morgens, vormittags, nachmittags, abends, nachts*), rozlišovať význam modálnych slovík (*dürfen, können, müssen*), zovšeobecňovať, analyzovať.

- **2. úloha**

Druhá úloha bola zatvorená, s výberom odpovede. Bola typu multiple choice – výber z troch možností, vychádzala z tematického okruhu *Práca a povolanie*. Úloha testovala receptívne komunikačné zručnosti, a to porozumenie prejavu ako celku, zachytenie logickej štruktúry textu, odlíšenie podstatných informácií od nepodstatných, porozumenie špecifickým informáciám a dôležitým detailom. Téma bola primeraná veku a zájomom testovaných žiakov – pohovor so školským výchovným poradcom, týkajúci sa výberu budúceho povolania. K počutému textu dostali žiaci 6 nedokončených výpovedí, ku ktorým mali vždy tri možnosti doplnenia, iba jedna z nich bola správna. Táto sa zakladala na porozumení špecifickej informácie z textu. Uvedená informácia v kontexte odznela, v konkrétnej položke bola lexikálne preformulovaná. Lexika textu bola rôznorodá, hovorový jazyk bol žiakom blízky, význam neznámej slovnej zásoby bol pre nich dobre odhadnuteľný na základe kontextu.

Väčšina položiek bola pre žiakov ľahšia, aj slabší žiaci dokázali identifikovať správne riešenie, čím preukázali, že textu rozumejú na želateľnej úrovni a sú schopní porozumieť mu v miere, aká je potrebná na zvládnutie bežnej komunikačnej situácie.

- **3. úloha**

Tretia úloha bola zatvorená, s výberom odpovede. Bolo to priradovanie, vychádzala z tematického okruhu *Cestovanie*. Žiaci si vypočuli rozhovor manželov Schmeichelovcov s pracovníčkou cestovnej kancelárie, ktorá im pomáhala pri výbere dovolenkovej destinácie. Manželia jednotlivé destinácie rôzne hodnotili, úlohou žiakov bolo priradiť k destináciám na jednej strane hodnotenie manželov na strane druhej. Hodnotenia boli formulované väčšinou ako syntagmatické spojenia (podstatné meno plus prídavné meno). Úloha testovala receptívne komunikačné zručnosti, a to porozumenie hlavnej myšlienke, zachytenie logickej štruktúry textu, rozlíšenie podstatných od menej podstatných informácií, rozlíšenie rôznych názorov a stanovísk (manžel, manželka). Lexika textu bola primeraná a rôznorodá, žiaci museli identifikovať správne riešenie, ktoré bolo z lexikálneho hľadiska transformáciou lexikálnych jednotiek použitých v počutom texte.

Konštatujeme, že žiaci nemajú výraznejšie problémy v tých položkách, v ktorých sa objavili príznaky typické pre danú destináciu, čo im uľahčilo hľadanie správneho riešenia (napr. Ázia a jej kuchyňa – *Asien – scharfe Küche*). V položkách, kde síce daný príznak pre danú destináciu poznajú, ale položka bola postavená na porozumení lexikálnej jednotky podmienenom počutým textom, mali žiaci problémy. Položky však korelovali s výsledkami žiakov počas štúdia (zdatnejší žiaci dokázali identifikovať správne riešenie, žiaci s horšími výsledkami počas štúdia mali aj s týmito položkami väčšie problémy).

1.3.2 Časť testu *Gramatika a lexika v kontexte*

Druhou najúspešnejšou časťou v teste NJB bola *Gramatika a lexika v kontexte*. Úspešnosť tejto časti bola **44,2 %**. Najvyššia dosiahnutá úspešnosť v tejto časti bola 100 % a najnižšia 5%.

Táto časť testu obsahovala dve úlohy, jednu zatvorenú a druhú otvorenú. V každej z nich bolo 10 položiek.

- **1. úloha**

Prvá úloha bola zatvorená, s výberom odpovede. Bola to úloha typu multiple choice – výber zo štyroch možností. Text vychádzal z tematického celku *Zamestnanie*. Text bol tzv. Lückentext, boli v ňom vynechané miesta, kam mali žiaci doplniť správne riešenie. Pre každé miesto doplnenia mali k dispozícii štyri možnosti riešenia, iba jedna však bola správna.

Všetky položky v tejto úlohe boli pre žiakov stredne ťažké. Väčšina z nich mala optimálnu (vzorovú) až veľmi dobrú citlivosť, teda položky výborne diferencovali úspešných a menej úspešných žiakov. Ukázalo sa, že aj napriek skonštatovaným súvislostiam sú gramatické javy, ktoré žiakom robia menšie problémy a majú ich dostatočne zautomatizované a sú javy, ktoré im naďalej spôsobujú vážnejšie problémy.

Žiaci majú menšie problémy so syntaxou, a to hlavne s určením správneho slovosledu, či už je to v hlavnej alebo vedľajšej vete. Tento syntaktický jav sa objavuje kontinuálne počas celého obdobia výuky cudzieho jazyka a žiaci sú s ním konfrontovaní neustále (aj pri počúvaní či čítaní s porozumením), preto je aj miera jeho správneho osvojenia dostatočne vysoká. Postupne sa zlepšuje aj osvojenie si jedného zo základných gramatických javov, a to

skloňovania prídavných mien vo funkcii prívlastku (v pozícii po určitom, neurčitom člene alebo bez člena).

Z javov, ktoré neustále spôsobujú žiakom väčšie problémy, sú to tvary minulých časov (hlavne nepravidelných a spôsobových slovies), tvary pasíva (pribehového), tvorenie činných prídavných mien, predložkové väzby, rekcia slovies, tvorenie plurálu podstatných mien, použitie správnej spojky.

Typ úlohy, v ktorej sa testujú tieto javy (multiple choice) je jednoduchší v tom zmysle, že žiak má jednotlivé alternatívy vizualizované a vyberá tú správnu. Je preto oprávnená obava, že pokiaľ by daný jav mal použiť v praxi, kedy nemá možnosti na výber, bola by jeho úspešnosť nižšia. Preto odporúčame naďalej venovať zvýšenú pozornosť upevňovaniu uvedených gramatických poznatkov a ich aplikácii v praktických situáciách.

• 2. úloha

Druhá úloha bola otvorená, s krátkou odpoveďou. Bola to doplňovacia úloha. Text vychádzal z tematických celkov *Stravovanie a Veda a technika*. Text bol tzv. Lückentext, boli v ňom vynechané miesta, kam mali žiaci doplniť správne riešenie. Pri každom slove, ktoré bolo potrebné doplniť, mali jedno alebo niekoľko začiatkových písmen, ktoré im uľahčovali nájsť správnu odpoveď. V jednej položke začiatkové písmená zadané neboli. Keďže žiak mal takúto pomôcku, existovalo pre každé vynechané miesto vždy iba jedno, nespochybniteľné správne riešenie.

Daná úloha bola reopracovaná štyrmi hodnotiteľmi na vzorke cca. 2000 testov. Na základe reopravy by sme mohli riešenia žiakov rozdeliť do piatich skupín:

1. skupina

Žiaci uvádzajú správne riešenie, zapísané buď pravopisne správne, prípadne s minimálnymi pravopisnými odchýlkami (špecifický prípad nastáva, ak žiaci nedodržia stanovené pokyny a zapíšu svoje riešenie veľkými tlačnými písmenami – vtedy sa odpoveď posudzuje ako nesprávna).

2. skupina

Žiaci uvádzajú nesprávne riešenie, a to tak, že vyberajú slovo, ktoré začína na zadané písmeno (písmená), dodržia aj očakávaný slovný druh, avšak dané slovo nezapadá do kontextu vety a textu (slovo však ako také v lexikálnom systéme nemeckého jazyka existuje).

3. skupina

Žiaci uvádzajú nesprávne riešenie, a to tak, že vyberajú slová, ktoré nezačínajú na zadané písmeno (písmená), avšak dodržia požadovaný slovný druh, ale slovo v danom kontexte nemá význam (slovo však ako také v lexikálnom systéme nemeckého jazyka existuje).

4. skupina

Žiaci uvádzajú nesprávne riešenie, a to tak, že uvádzajú akékoľvek slovo začínajúce na požadované písmeno (písmená), bez ohľadu na slovný druh a kontext. Táto skupina je najpočetnejšia a v najväčšej miere obsahuje slová, ktoré sú výmyslami žiakov, teda slová, ktoré v lexikálnom systéme nemeckého jazyka ani neexistujú.

5. skupina

Žiaci uvádzajú nesprávne riešenie, a to tak, že uvádzajú akékoľvek slová začínajúce na akékoľvek, len nie na požadované písmeno (písmená), riešenia sú väčšinou lexikálnymi nezmyslami.

Na tomto mieste je potrebné podotknúť, že pokiaľ sa nezmyselné slovo objavilo v odpovedovom hárku jedného žiaka, našli sme podobný lexikálny nezmysel aj u ďalších minimálne 3 – 4 žiakov z danej skupiny. Pri správnych riešeniach je takáto súvislosť z logických dôvodov ťažšie dokázateľná, až nedokázateľná, na rozdiel od prípadov, ak niektorý zo žiakov uvedie lexikálny nezmysel.

Uvedieme príklady na rôzne žiacke riešenia položiek tejto úlohy vzhľadom na horeuvedenú typológiu chýb.

Pre žiakov bola ľahká položka č. 37.

Bis dann die erste Tafel Schokolade kam, brauchte es noch 37 v - - - -
Erfindungen und Versuche. správne riešenie – viele

Napriek tomu sa vyskytlo nemalé množstvo žiakov, ktorí ako riešenie uvádzali *verde, volle, vollt*, atď. Všetko sú to síce gramaticky a pravopisne nesprávne tvary slovíes *werden* a *wollen*, avšak zarážajúci je fakt, že žiaci si neuvedomujú, že očakávaná lexikálna jednotka nemôže byť sloveso, pretože jednak v pozícii tesne pred substantívom sa nevyskytuje a v danej vete už jedno sloveso je.

Stredne ťažkých bolo pre žiakov 7 položiek. Z nich vyberáme položky č. 31, 32, 34, 35, 38:

Položka č. 31

Mayas und Azteken, frühe Indianervölker, haben zum Beispiel sehr gern Kakao
getrunken – obwohl er ziemlich 31 bi - - - - *schmeckte.*
správne riešenie – bitter

Najväčšia skupina žiakov volila ako riešenie adjektívum *billig* (lacný). Domnievame sa, že pravdepodobne dobre neporozumeli vete ako ucelenej jednotke a logickej súvislosti, a zároveň faktu, že kakao nemôže chutiť lacno, a ako riešenie bez dlhšieho uvažovania uviedli najfrekvencovanejšie adjektívum začínajúce na písmeno b, s ktorým sa najčastejšie stretávajú.

Druhá veľká skupina žiakov uvádzala ako riešenie slovesá *bitten, bieten*, čo znova potvrdzuje už vyššie spomenutú domnienku o neznalosti základných syntaktických pravidiel.

Osobitnú skupinu tvorili žiaci, ktorí uvádzali ako riešenie čokoľvek, čo poznajú a začína na uvedené písmeno, bez ohľadu na to, aby skúmali obsah textu a výpovede a snažili sa mu porozumieť. Lexikálne jednotky, ktoré väčšinou uvádzali, v jazyku neexistujú (napr. *bisser, bidder, atď.*).

Poslednú skupinu tvorili žiaci, ktorí uvádzali ako riešenie také lexikálne jednotky, ktoré na dané písmeno nezačínali (tieto jednotky buď boli reálne existujúce v nemeckom jazyku alebo to boli nezmysly), napr. *kommen, konzumt, atď.*

Položka č. 32

Ein Hase 32 ko - - - - - *bei den Azteken 100 Kakaobohnen, ein Truthahn sogar*
ganze 200 Kakaobohnen. správne riešenie – kostete

Od žiakov sa očakávala nielen identifikácia správnej lexikálnej jednotky, ale aj správne situovanie v čase (préteritum).

Relatívne početná skupina žiakov uvádzala správne riešenie, príp. s menšími pravopisnými variáciami (napr. *kostette, kosstete*), ktoré síce správne nie sú, ale

naznačujú pohyb myslenia žiakov smerom k správne výsledku. Odpovede síce nehodnotíme ako správne, ale pozitívny je fakt, že žiaci si uvedomujú nutnosť použitia tvaru préterita v danom kontexte.

Rovnako veľká skupina žiakov síce uvádzala sloveso *kosten*, ale nie v správnom tvare (napr. *kostet, hat kostete, hat gekostete, atd.*).

Nezanedbateľne veľká skupina uvádzala rôzne (aj gramaticky nesprávne) tvary iných slovies (napr. *kommend, konnten, komnten, kochen, kochte, kochten, atd.*).

Objavili sa aj lexikálne jednotky nesúvisiace s textom (napr. *kolegen, Kolonie, koktail, atd.*)

Položka č. 34

Und was die Spanier hatten, wollten die Italiener, Franzosen und 34 En - - - - -
□ *natürlich auch.* *správne riešenie - Engländer*

Táto položka bola pre žiakov stredne ťažká, avšak tu to nebolo spôsobené veľkou variáciou riešení, ako v iných položkách, ale len jedinou nejasnosťou, ktorú u žiakov evidujeme z pedagogickej praxe a neustále pretrváva, a to je pochybnosť, ktorý tvar je správny, či *Engländer, Engländern* alebo *Englander*.

Vzhľadom na počet zadaných písmen mali žiaci vylúčiť *Engländern*, čo sa však nestalo, a tak vlastne v tomto prípade riešili otvorenú úlohu ako úlohu trichotomickú.

Položka č. 35

Im 17. Jahrhundert kam der Kakao 35 *Deutschland.*
správne riešenie – nach

Slovo očakávané ako správne riešenie v tejto položke bolo síce bez začiatkových písmen, avšak položka testovala jeden zo základných gramatických javov. Napriek tomu bola pre žiakov stredne ťažká a ukázalo sa, že majú veľké nejasnosti v predložkách (dopĺňali predložky typu *in, im, und, auf, bei, von, atd.*).

Položka č. 38

Erst 1849 gab es in Birmingham zum ersten Mal Schokolade, die nicht getrunken,
38 so - - - - - *gegessen werden konnte.* *správne riešenie - sondern*

V tejto položke nastala obdobná situácia ako v predošlej. Testovaný základný gramatický jav sa ukázal ako relatívne dosť problémový pre testovanú populáciu. Okrem tradičného nesprávneho riešenia, ktoré poznáme zo školskej praxe, *aber*, sme tu však našli aj *soviele, solange, sowieso, sogleich* a dokonca podstatné mená a slovesá (*sonntag, sommer, sollten, atd.*).

Položka č. 40

Lindts Erfindung wird seither überall zur Herstellung von Schokolade 40 ver - - - - -
správne riešenie – verwendet

Položka bola pre žiakov extrémne ťažká. Žiaci v tomto prípade veľmi spoľahlivo podľa pozície vo vete identifikovali, že je potrebné doplniť tvar partizipu II., avšak problém bol so zvolením správneho slovesa, preto tu popri správnom tvare (ktorý bol dosť zriedkavý) nachádzame slovesá ako *vergessen, vermuten, verkaufen, verbunden, verlassen, atd.*

1.3.3 Časť testu Čítanie s porozumením

Táto časť testu bola pre žiakov treťou najúspešnejšou, a to pre žiakov gymnázií, ako aj pre žiakov iných typov škôl.

Úspešnosť v tejto časti testu dosiahla **39,3 %**. Najvyššia dosiahnutá úspešnosť v tejto časti bola 100 % a najnižšia 5 %.

V tejto časti testu boli 3 úlohy. Odporúčaný čas na riešenie bol 45 minút.

1. úloha

Prvá úloha bola zatvorená, s výberom odpovede. Bolo to priraďovanie. Týkalo sa tematických okruhov *Kultúra, Idoly a vzory* a *Šport*. Žiak si prečítal časť interview s Ivanom Lendlom, a to 7 krátkych odpovedí, ktoré táto známa legenda poskytla, a ku každej z nich mal priradiť jednu z 10 otázok. Jedna otázka mohla byť použitá iba raz, tri otázky nepatrili k žiadnej odpovedi. Úloha bola založená na porozumení textu a výbere správneho riešenia. Testovali sa v nej receptívne a interaktívne komunikačné schopnosti, teda schopnosť žiaka porozumieť textom, v ktorých sa vyskytuje bežne používaný jazyk z oblasti každodenného života, získať z nich potrebné informácie, chápať logickú štruktúru textu na základe jeho obsahu, ale aj lexikálnych a gramatických prostriedkov, na základe porozumenia prečítanému identifikovať základné informácie a pomocou nich sformulovať hlavnú myšlienku, ktorú vystihoval príslušný nadpis. Potrebné bolo odhadnúť význam niektorých neznámych slov na základe kontextu, čo žiakom nerobilo väčšie problémy.

Všetky testové položky v danej úlohe boli pre žiakov stredne obťažné, to zn., že úspešnosť ich riešenia sa pohybovala v rozmedzí od 30 – 60 %. Všetky však mali výbornú citlivosť, veľmi spoľahlivo rozlišovali žiakov podľa úspešnosti.

Jednou z najťažších položiek bola položka č. 46.

Odpoveď:

Klar, ich habe es nicht vergessen. Ich war beim Spielen immer konzentriert. Das musste dem Gegner sofort auch aus meinem Gesicht klar sein – das war ein Teil der Strategie. Ich bin auch heute noch Ivan der Schreckliche, zum Beispiel wenn ich gegen meine Töchter auf dem Golfplatz spiele.

Otázka:

Erinnern Sie sich noch, wie Sie von den Journalisten genannt wurden?

Správnu otázku k tejto odpovedi zvolilo 27 % žiakov. Otázka sa týkala označenia, ktoré dal Lendlovi istý novinár. Toto označenie – Ivan Hrozný – sa objavuje ku koncu odpovede, čomu predchádza Lendlův komentár k spôsobu jeho hry.

Až 47 % žiakov však zmiatol distraktor J:

Und sonst? Sind Sie genauso besessen vom Golfen wie damals vom Tennis?

Pravdepodobne preto, že otázka smerovala k možnej Lendlovej posadnutosti golfom, tak ako tomu bolo pri tenise. Keďže v odpovedi sa objavilo konštatovanie, že Lendl bol Ivanom Hrozným pri tenise, ale aj keď hráva golf s dcérou, na základe ktorého sa žiaci pravdepodobne rozhodli pre voľbu tohto, nesprávneho riešenia. Text nečítali s porozumením, ale iba povrchno, a preto takáto dobre zvolená položka dokázala odlíšiť tých, ktorí čítajú hlbkovo s porozumením.

Podobne sa správala aj položka č. 41.

Odpoveď:

Selten. Ich sehe ein wenig verändert aus. Mein kurzes Haar ist sehr praktisch, ich brauche kaum Shampoo.

Otázka:

Werden Sie noch auf der Straße erkannt?

31 % žiakov zvolilo správne riešenie. Ale rovnako 31 % žiakov volilo distraktor:

Was gibt es Neues, Herr Lendl?

Príčina nesprávneho riešenia sa v tomto prípade identifikuje ťažko, pretože už samotný úvod odpovede na otázku - *Čo máte nové, pán Lendl? – Zriedka. Trochu som sa zmenil...* – je nelogický. Žiakov možno mohlo zmiasť to, že Lendl vymenoval viac vecí, ako zmena imidžu, atď., čo by mohli chápať ako novinky v jeho živote, avšak už spomínaný začiatok vety vylučuje toto riešenie ako správne.

2. úloha

Druhá úloha bola zatvorená, s výberom odpovede. Bolo to priradovanie, vychádzala z tematických okruhov *Multikultúrna spoločnosť, predsudky*. Žiaci si prečítali text o au pair Nataschi, ktorý bol napísaný veľmi zrozumiteľným jazykom, vtipne a bol veľmi blízky testovanej populácii. Text bol rozdelený na päť odsekov. K nemu mali žiaci šesť tvrdení, o ktorých mali na základe prečítaného rozhodnúť, či je dané tvrdenie pravdivé alebo nepravdivé. Zároveň mali uviesť aj ten odsek, ktorý potvrdzuje ich rozhodnutie, teda ten, v ktorom sa o danom jave hovorí. Tvrdenia boli parafrázami, zhrnutím, príp. lexikálnym preformulovaním informácií v pôvodnom texte.

Úloha testovala porozumenie textu s bežnou témou z každodenného života, schopnosť získať z neho relevantné informácie, porozumieť špecifickým informáciám, rozlíšiť zámer a postoj autora k danej problematike, odhadnúť význam neznámych slov v kontexte a všetky získané informácie porovnať s výrokmi a následne rozhodnúť o ich pravdivosti, resp. nepravdivosti. Takéto zručnosti boli pre žiakov mierne obťažnejšie až obťažné, pravdepodobne bol problém na niektorých miestach porozumieť výroku, príp. rozhodnúť o jeho pravdivosti, ak bol formulovaný všeobecnejšie a skrýval v sebe náročnejšie logické myšlienkové operácie (analógia, dedukcia, atď.).

Najväčší problém spôsobila žiakom položka č. 51.

Výrok:

Die Eltern eines Au-pair-Mädchens machten wegen ihrer Tochter Ärger.

Výrok sa vzťahoval na odsek d)

Unser drittes Mädchen kam aus Kenia. Die Kinder liebten sie. Sie hieß Faith, und am Anfang gab sie sich große Mühe. Nach ein paar Monaten entdeckte sie leider das Nachtleben. Sie freute sich immer aufs Wochenende. Wenn sie am Montag nach Hause kam, roch sie nach Alkohol und Zigaretten. Irgendwann kam sie gar nicht mehr. Sie schickte eine E-Mail: „Ich bin schwanger. Faith.“ Wir haben sie nie wieder gesehen. Ihr empörter Vater aus Nairobi rief bei uns täglich an und fragte uns, was wir mit seiner Tochter angestellt haben.

Správnym riešením bolo, že daný výrok je nepravdivý, keďže sa v ňom hovorí o tom, že sa hnevali rodičia dievčaťa a v odseku, na ktorý sa odsek vzťahuje, sa hovorí iba o otcovi. Pravdepodobne z tohto dôvodu (a z logického neporozumenia hypero – hyponymickým vzťahom) zvolilo 45,3 % žiakov nesprávne riešenie a tvrdilo, že výrok je pravdivý.

Položka č. 52

Výrok:

Das eine Au-pair-Mädchen sprach nicht deutsch, aber sie konnte sich hervorragend um unser Haustier kümmern.

Výrok sa vzťahoval na odsek b)

Das erste Mädchen war aus Georgien. Im Internet hieß es, sie ist Deutschlehrerin und kennt sich mit Kindern und Haustieren aus. Nichts davon war wahr. Sie sprach fast kein Deutsch. Einmal mussten wir weg. Die Kinder brachten wir zu Freunden und baten Irina den Hund zu füttern und mit ihm spazieren zu gehen. Als wir nach Hause kamen, saß Irina in der Küche. Es stank alles fürchterlich. Auf unsere Frage, warum sie mit dem Hund nicht draußen war, zeigte sie zum Fenster und sagte, dass es die ganze Zeit regnete.

Približne rovnaké percento žiakov volilo správnu aj nesprávnu odpoveď. Správne bolo, že daný výrok nie je pravdivý, pretože aupairka síce takmer nevedela po nemecky, ale o ich domáce zviera (psa) sa nevedela postarať. Žiaci pravdepodobne neporozumeli negácii vo výroku.

Obdobne sa správala položka č. 53

Výrok:

Natascha macht langsam ihre ersten schriftlichen Versuche in Deutsch.

Výrok sa vzťahoval na odsek e)

Und jetzt zurück zur Natascha. Sie stieg vor drei Monaten als Letzte aus einem Bus voller Au-pair-Mädchen und hatte eine schreckliche Frisur. Sie trug einen Koffer sowie einen sehr alten Computer mit Monitor, für den es hier leider keine Steckdose gibt. Sie kann mit Kindern umgehen, kochen, bügeln und hat keine Angst vor Hunden. Neulich schrieb sie auf die Tafel in unserer Küche, dass sie eine Folie fürs Lebensmittel braucht. Sie wollte etwas für ihre Figur tun. Sie schrieb: „Kaufen bitte Du Polyethylen!“

Správnym riešením bolo, že výrok je pravdivý, pretože aupairka naozaj robila prvé pokusy písať po nemecky, keďže svojej rodine nechala odkaz v lámanej nemčine.

26,1 % žiakov zvolilo správne riešenie. Takmer rovnaké percento žiakov (24,3 %) tvrdilo, že výrok je nesprávny a potvrdzuje to odsek a).

Natascha. So heißt unser neues Au-pair-Mädchen. Sie kommt aus der Ukraine und hat ein Diplom in Physik. Das bedeutet, sie ist viel klüger als wir, kann es aber zum Glück nicht so richtig sagen, jedenfalls nicht auf Deutsch.

Natascha ist nicht unser erstes Au-pair-Mädchen. Die perfekte Betreuung für unsere Kinder zu finden war nämlich bis jetzt nur mit Problemen verbunden.

V odseku a) sa síce hovorí o tom, že Natascha mnoho vecí nedokáže povedať po nemecky, ale nehovorí sa tu nič o jej písomnom prejave, a už vôbec nič o jej pokusoch dostať sa do nemčiny, v tomto odseku sa opisuje iba pôvodný stav, preto riešenie nemôže byť správne. To, že položka vzbudila v žiakoch pochybnosti, iba dokazuje, že nedokážu dostatočne dobre čítať s porozumením, čo si vyžaduje aj isté logicko-myšlienkové operácie, ako dedukcia, analógia a pod.

3. úloha

Tretia úloha bola otvorená, s krátkou odpoveďou. Bola to doplňovacia úloha, vychádzala z tematického celku *Povolanie a Voľný čas*. Žiaci si prečítali text, za ktorým nasledovalo jeho zhrnutie (Zusammenfassung). V ňom mali na základe kontextu doplniť chýbajúce slová.

Táto úloha je obvykle pre žiakov jednou z najťažších, pretože testuje nielen porozumenie textu, ale aj to, do akej miery žiak ovláda jazykové prostriedky a dokáže ich adekvátne použiť, čím preukazuje nielen znalosť lexiky, ale aj gramatiky nemeckého jazyka.

Táto úloha bola rovnako ako druhá úloha v časti *Gramatika* reopracovaná štyrmi hodnotiteľmi. Vykazovala rovnakú typológiu chýb ako spomínaná úloha.

Jedna z položiek bola pre žiakov ľahká, ostatné boli mierne náročné, spôsobovali žiakom menšie či väčšie problémy.

Tri z položiek riešili žiaci s väčšími problémami.

Položka č. 56

Peter fand Infos einer Hotel-Akademie und er 56 sich schriftlich.
správne riešenie – bewarb

Riešenie bolo jednoznačné, text hovoril o Petrovi, ktorý sa uchádza o prácu v zahraničí. Sloveso uchádzať sa, ktoré bolo potrebné doplniť, jednak vyplývalo z celkového kontextu aj kontextu vety a naznačoval ho aj gramatický kontext vety – zvrtné zámeno *sich*. Žiaci však volili rôzne riešenia, od nesprávnych tvarov slovesa *sich bewerben (bewerbt)* cez substantívum *Bewerbung* (čo naznačuje, že textu porozumeli, nevedeli sa však vysporiadať s gramatickou pozíciou vo vete) až po rôzne iné slovné druhy použité namiesto správneho riešenia (*hatte, wurde, Training, Brief, immer, atd.*).

Položka č. 58

Da Peter in dieser Arbeit nicht 58 war, absolvierte er einen Kurs.
správne riešenie – erfahren/vorbereitet

V položke nastala obdobná situácia ako v tej predchádzajúcej. Objavili sa problémy s gramatickým prispôbením slova kontextu vety, pričom žiaci z kontextu porozumeli, aká je očakávaná lexikálna jednotka. Zároveň sa opäť objavili nesprávne riešenia (iné slovné druhy, lexikálne nezmysly).

Položka č. 60

Dafür spart er schon sein Geld und freut sich auf ein 60.
správne riešenie – Wiedersehen, Zusammentreffen, Treffen

Táto položka bola najobťažnejšia. Zdá sa, že nie preto, žeby žiaci neporozumeli kontextu a významu výpovede, ale preto, lebo svoje riešenie nedokázali uspokojivo gramaticky „vsadiť“ do vety, čo dokazujú aj riešenia ako *treffen, wiedersehen*.

2 Úroveň A

2.1 Charakteristika testu NJA08

Test tejto úrovne zodpovedá úrovni B2 Spoločného európskeho referenčného rámca Rady Európy a je určený maturantom všetkých typov stredných škôl, ktorí sa pripravujú na maturitnú skúšku z nemeckého jazyka a počas svojho štúdia dosiahli úroveň stredne pokročilý.

Test sa skladal z troch častí: *Počúvanie s porozumením, Gramatika a lexika, Čítanie s porozumením*. V každej časti boli tri úlohy. Úlohy mali dva formáty: úlohy s výberom odpovede a úlohy s krátkou odpoveďou. Čas na riešenie testu bol 120 minút.

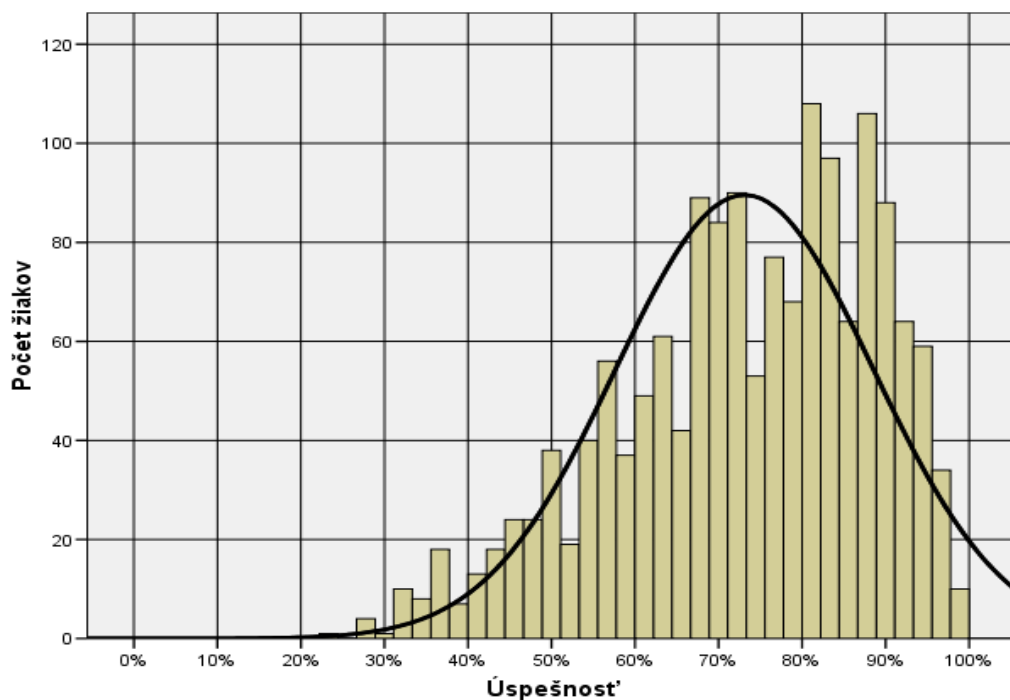
Test bol vypracovaný tímom tvorcov podľa Objednávky ŠPÚ v súlade s *Cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti maturantov z nemeckého jazyka, úroveň A* a platnými vzdelávacími štandardmi. Finálna verzia testu prešla dvoma recenziami.

2.2 Úspešnosť v teste NJA08

V školskom roku 2007/2008 maturovalo na vyššej, A úrovni 1561 žiakov, z toho najviac bolo žiakov z gymnázií (76,7 %), ktorých výsledky boli určujúce pre celkovú úspešnosť testu NJA, ktorá bola **73,1 %**.

Tab. 2 Výsledné psychometrické charakteristiky úspešnosti testu NJA08

	Test			
	NJ08A			
	Časť			
	Počúvanie	Gramatika	Čítanie	Spolu
Počet testovaných žiakov	1561	1561	1561	1561
Maximum	100,0	100,0	100,0	100,0
Minimum	15,0	17,5	10,0	23,3
Priemer	77,7	69,4	72,2	73,1
Štandardná odchýlka	18,0	17,8	16,5	15,5
Intervalový odhad úspešnosti populácie - dolná hranica	42,4	34,5	39,9	42,8
Intervalový odhad úspešnosti populácie - horná hranica	100,0	100,0	100,0	100,0
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	,5	,5	,4	,4
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - dolná hranica	76,8	68,5	71,4	72,3
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - horná hranica	78,6	70,3	73,0	73,9
Cronbachovo alfa	,798	,878	,779	,921
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	8,1	6,2	7,8	4,3
Intervalový odhad úspešnosti individuálneho žiaka	15,9	12,2	15,2	8,5

Graf 3 Výsledný histogram úspešnosti v teste NJA08

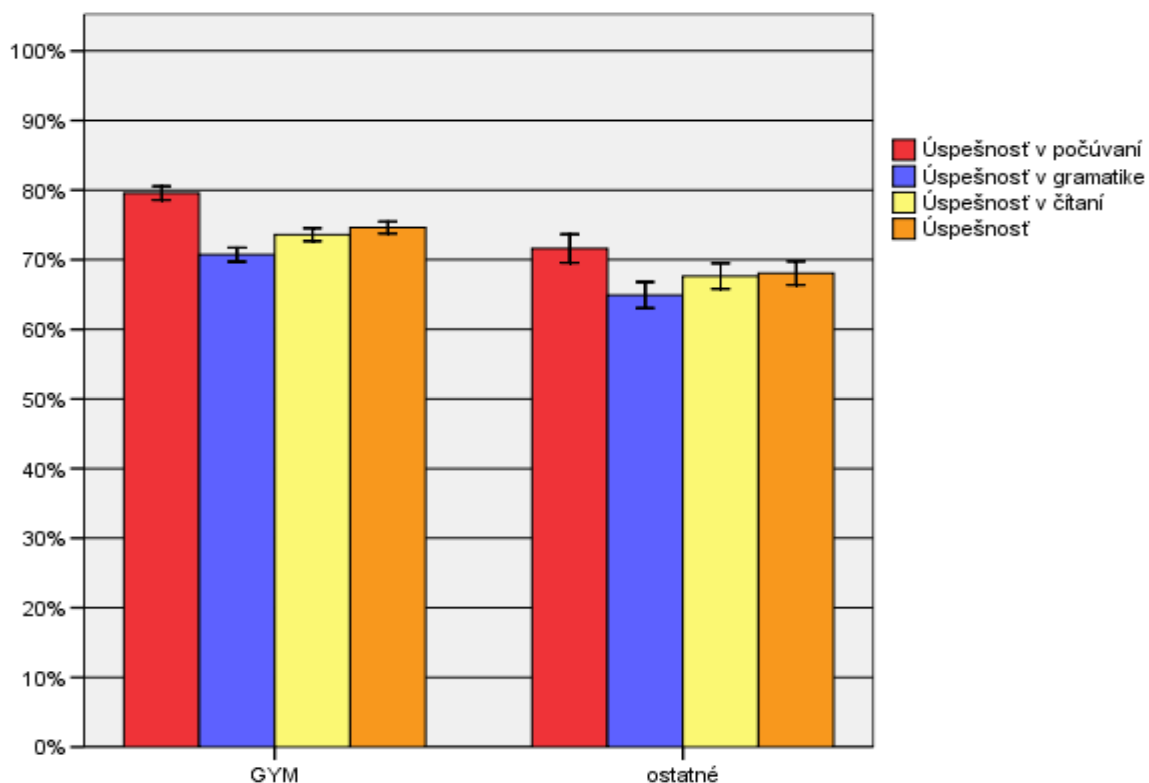
Z charakteristík v tabuľke č. 2 – priemernej úspešnosti 73,1 % a vychýlenosti histogramu rozloženia nižších hodnôt úspešností vľavo (graf 3) môžeme hovoriť o mierne ľahšej náročnosti testu pre meranú populáciu. Spoľahlivosť merania $\alpha = 0,92$ je vysoká.

Najnižšia dosiahnutá úspešnosť v teste bola 23,3 % (33 %-nú a nižšiu úspešnosť dosiahlo 16 žiakov), jeden žiak dosiahol úspešnosť 100 %.

Najúspešnejšiu skupinu žiakov, ktorí dosiahli a presiahli hranicu 90 %, tvorí 286 žiakov, čo je 14,6 %. Len 9,8 % žiakov dosiahol úspešnosť 50 % a menej.

2.3 Interpretácia výsledkov testu NJA08

V interpretácii vychádzame zo Záverečnej správy zo štatistického spracovania testu NJA (Šťava, 2008).

Graf 4 Úspešnosť v jednotlivých častiach testu NJA08 podľa typu školy

Úspešnosť v jednotlivých častiach testu bola diferencovaná. Žiaci gymnázií aj ostatných typov škôl boli najúspešnejší v riešení časti *Počúvanie s porozumením*, menej úspešní v časti *Čítanie s porozumením* a najmenej úspešní v časti *Gramatika a lexika*. V interpretácii tejto úrovne sme preto zvolili rovnaký postup ako pri interpretácii testu úrovne B.

2.3.1 Časť testu *Počúvanie s porozumením*

Najúspešnejšou časťou v teste NJA bolo *Počúvanie s porozumením*. Táto časť testu bola najúspešnejšie riešená ako žiakmi gymnázií, tak aj žiakmi ostatných stredných škôl (SOŠ, ZSS, SOU).

Úspešnosť časti *Počúvanie s porozumením* bola **77,7 %**. Najvyššia dosiahnutá úspešnosť v tejto časti bola 100 % a najnižšia 15 %.

Táto časť testu obsahovala tri úlohy. V nasledujúcom prehľade prinášame interpretáciu jednotlivých úloh, s dôrazom na zhodnotenie jednotlivých položiek, ich obťažnosti, citlivosti a korelácie s ostatnými položkami v teste.

- 1. úloha

Prvá úloha bola zatvorená, s výberom odpovede. Bola to úloha typu multiple choice – výber zo štyroch možností, vychádzala z tematického okruhu *Šport*. Úloha testovala receptívne komunikačné zručnosti, a to schopnosť žiaka porozumieť základným informáciám, ktoré sa týkajú témy z každodenného života, jeho schopnosť uvedomiť si logickú štruktúru textu a rozlíšiť rôzne postoje a stanoviská hovoriacich. Žiaci si vypočuli interview s majsterkou sveta v boxe, Reginou Halmich, ku ktorému mali 7 tvrdení. Tvrdenia boli neúplné, žiaci ich mali na základe vypočutého dokončiť alebo doplniť. K dispozícii mali vždy štyri možnosti doplnenia, iba jedna z nich bola správna, ostatné tri boli distraktormi (nesprávnymi odpoveďami). Distraktory boli atraktívne, veľmi dobre zvolené, väčšina z nich odznela v texte, avšak v iných súvislostiach. Žiaci teda museli textu veľmi dobre porozumieť, aby mohli identifikovať správne riešenie. Text bol lexikálne rôznorodý, obsahoval aj neznámu slovnú zásobu, ktorej význam žiaci dokázali spoľahlivo odhadnúť.

Treba konštatovať, že citlivosť všetkých položiek v tejto úlohe bola primeraná, dokonca u troch položiek bola optimálna, mohli by sme povedať „vzorová“. Položky teda napriek tomu, že boli pre žiakov optimálne, až ľahšie, veľmi dobre žiakov rozlišovali výkonnostne. Rovnako všetky položky v tejto úlohe dobre korelovali so zvyškom testu, žiadna z nich sa neukázala ako problémová.

- **2. úloha**

Druhá úloha bola zatvorená, s výberom odpovede. Bola typu multiple choice – výber z troch možností, vychádzala z tematického okruhu *Mládež a jej svet*. Úloha testovala receptívne komunikačné zručnosti, a to porozumenie prejavu ako celku, zachytenie logickej štruktúry textu, odlíšenie podstatných informácií od nepodstatných, porozumenie špecifickým informáciám a dôležitým detailom. Téma bola primeraná veku a záujmom testovaných žiakov – tetovanie a piercing. Vypočuli si interview s expertom na tetovanie. K textu mali 6 nedokončených výpovedí, ku ktorým mali vždy tri možnosti doplnenia, iba jedna z nich bola správna. Táto sa zakladala na porozumení špecifickej informácie z textu. Lexika textu bola rôznorodá, hovorový jazyk bol žiakom blízky, význam neznámej slovnej zásoby bol pre nich dobre odhadnuteľný na základe kontextu.

- **3. úloha**

Tretia úloha bola zatvorená, s výberom odpovede. Bolo to priradovanie, vychádzala z tematického okruhu *Medziľudské vzťahy*. Žiaci si vypočuli výpovede šiestich dievčat o priateľstve. K menám dievčat mali priradiť výroky, ktoré ich charakterizovali. Úloha testovala receptívne komunikačné zručnosti, a to porozumenie hlavnej myšlienke, zachytenie logickej štruktúry textu, rozlíšenie podstatných od menej podstatných informácií, rozlíšenie rôznych názorov a stanovísk. Lexika textu bola primeraná a rôznorodá, žiaci museli identifikovať správne riešenie, ktoré bolo z lexikálneho hľadiska transformáciou lexikálnych jednotiek, použitých v počutom texte.

2.3.2 Časť testu Čítanie s porozumením

Táto časť testu bola pre žiakov druhou najúspešnejšou, a to pre žiakov gymnázií, ako aj pre žiakov iných typov škôl.

Úspešnosť v tejto časti testu dosiahla **72,2 %**. Najvyššia dosiahnutá úspešnosť v tejto časti bola 100 % a najnižšia 10 %.

V tejto časti testu boli 3 úlohy. Odporúčaný čas na riešenie bol 45 minút.

- **1. úloha**

Prvá úloha bola zatvorená, s výberom odpovede. Bolo to priradovanie. Žiak si prečítal 7 krátkych správ z rôznych oblastí každodenného života a k nim mal priradiť jeden z 10 možných nadpisov. Jeden nadpis mohol byť použitý iba raz, tri nadpisy nepatrili k žiadnemu textu. Úloha bola založená na porozumení textu a výbere správneho riešenia. Testovali sa v nej receptívne a interaktívne komunikačné schopnosti, teda schopnosť žiaka porozumieť textom, v ktorých sa vyskytuje bežne používaný jazyk z oblasti každodenného života, identifikovať základné informácie a na základe nich sformulovať hlavnú myšlienku, ktorú vystihoval príslušný nadpis. Potrebné bolo odhadnúť význam niektorých slov na základe kontextu, čo nerobilo žiakom väčšie problémy.

„Problematická“ (z pohľadu jej, tvorcami predpokladanej obťažnosti) bola položka č. 66, ktorá pre žiakov nebola, ako sa očakávalo, veľmi ťažká, ale naopak veľmi ľahká. V texte správy sa hovorí o zadržení zlodca a o tom, ako ho pri krádeži v rovnakom obchode už raz zadržali. Na toto spojenie *schon einmal* (už raz) sa viazal nadpis *Zweiter Versuch (Druhý pokus)*. Žiaci pravdepodobne so spojeniami založenými na číselných údajoch *einmal*, *zweiter* nemajú výraznejšie problémy.

Tri z uvedených položiek mali nedostatočnú citlivosť, teda nedokázali odlíšiť úspešných a menej úspešných študentov. Napriek všetkým horeuvedeným faktom bola korelácia týchto položiek so zvyškom textu dobrá.

- **2. úloha**

Druhá úloha bola zatvorená, s výberom odpovede. Bolo to priradovanie, vychádzala z tematických okruhov *Stravovanie* a *Rodina*. Žiaci si prečítali text rozdelený na päť odsekov. K nemu mali šesť tvrdení, o ktorých mali na základe prečítaného rozhodnúť, či je dané tvrdenie pravdivé alebo nepravdivé. Zároveň mali uviesť aj ten odsek, ktorý potvrdzuje ich rozhodnutie, teda ten, v ktorom sa o danom jave hovorí. Tvrdenia boli parafrázami, zhrnutím, príp. lexikálnym preformulovaním informácií v pôvodnom texte.

Úloha testovala porozumenie textu s bežnou témou z každodenného života, schopnosť získať z neho relevantné informácie, porozumieť špecifickým informáciám, rozlíšiť zámer a postoj autora k danej problematike, odhadnúť význam neznámych slov v kontexte a všetky získané informácie porovnať s výrokmi a následne rozhodnúť o ich pravdivosti, resp. nepravdivosti. Takéto zručnosti nerobili žiakom väčšie problémy, mierne obťažnejšie bolo pre nich rozhodovať o pravdivosti výroku, ak bol výrok formulovaný všeobecnejšie a skrýval v sebe náročnejšie logické myšlienkové operácie (analógia, dedukcia, atď.).

- **3. úloha**

Tretia úloha bola otvorená, s krátkou odpoveďou. Bola to doplňovacia úloha, vychádzala z tematického celku *Bývanie*. Žiaci si prečítali text, za ktorým nasledovalo jeho zhrnutie (*Zusammenfassung*). V ňom mali na základe kontextu doplniť chýbajúce slová.

Táto úloha je obvykle pre žiakov jednou z najťažších, pretože testuje nielen porozumenie textu, ale aj to, do akej miery žiak ovláda jazykové prostriedky a dokáže ich adekvátne použiť, čím preukazuje nielen znalosť lexiky, ale aj gramatiky nemeckého jazyka.

Tri položky mali pre žiakov inú obťažnosť, ako predpokladali tvorcovia. Jedna z týchto položiek (č. 76):

Žiaci si prečítali text o Paulovi, ktorý pomáha manželskému páru dôchodcov, kde manžel, pán Linker, je na vozíku. Za pomoc v domácnosti má Paulo u nich zabezpečené bývanie, a tak môže študovať v Mníchove.

V zhrnutí textu mali žiaci doplniť chýbajúcu informáciu vo vete:

Früher waren Herr und Frau Linker 76, heute sind Sie Rentner.

Riešenie: *berufstätig/angestellt/werktätig/beschäftigt/erwerbstätig/Angestellte*

vytvorila síce v riešení dlhší synonymický rad, ale bola postavená logicky a jednoznačne, mala dobrú citlivosť, takže ju nepovažujeme za problémovú, keďže dokázala dobre rozlíšiť úspešných a menej úspešných žiakov.

Položka č. 75 :

Seine75..... ist es, zwei älteren Menschen zu helfen.

Riešenie: *Aufgabe/Arbeit/Funktion/Pflicht*

bola pre žiakov veľmi ľahká, pretože riešenie je jednoznačné, dokonca vyplýva z významu vety aj bez predchádzajúceho čítania textu a syntaktická štruktúra, ktorej časť má žiak doplniť, je skúsenému používateľovi jazyka (akým nepochybne je – viď úroveň A = B2 SEER) dobre známa.

Ako výrazne problémová sa ukázala položka č. 80:

Er möchte gern sein Studium als Doktorand80.....

Riešenie: *fortsetzen/fortführen*

Položka vychádzala z posledného odseku textu:

Paulo will in drei Jahren mit seiner Doktorarbeit beginnen. Die Linkers hoffen sehr, dass er die in seiner Dachwohnung schreiben wird.

Pre žiakov bola táto položka extrémne náročná, ako riešenie uvádzali slovesá *beginnen*, príp. *beenden*, ktoré sa buď významovo, alebo syntakticky nehodili ako riešenie danej položky. Preto uvedená položka mala nedostatočnú citlivosť, nedokázala rozlíšiť žiakov podľa úspešnosti, zároveň vôbec nekorelovala so zvyškom textu. Kvôli uvedeným nepriaznivým psychometrickým charakteristikám bola položka prebodovaná a všetkým žiakom bol za ňu udelený 1 bod.

2.3.3 Časť testu *Gramatika a lexika*

- **1. úloha**

Prvá úloha bola zatvorená, s výberom odpovede. Bola to úloha typu multiple choice – výber zo štyroch možností. Text vychádzal z tematického celku *Záľuby, voľný čas a životný štýl*. Text bol tzv. Lückentext, boli v ňom vynechané miesta, kam mali žiaci doplniť správne riešenie. Pre každé miesto doplnenia mali k dispozícii štyri možnosti riešenia, iba jedna však bola správna.

Po následnej analýze sa ukázalo, že žiakom nerobí výraznejší problém použiť vo vete správny zápor, korektne tvoriť časové vety, používať správne spojky v priraďovacích a podradovacích súvetiach, správne vytvoriť a adekvátne použiť tvary konjunkívov (I a II), zo syntaktických javov je to správne použitie slovosledu v podradovacích a priraďovacích súvetiach. Všetko spomenuté sú základné gramatické javy, ktoré sa osvojujú počas štúdia etapovito a zvládnutie jedného z nich je predpokladom pre pochopenie a zvládnutie ďalšieho. Na základe tejto interpretácie môžeme konštatovať, že žiaci ich zvládli výborne.

Menšie problémy im však spôsobili substantivizované adjektíva, vzťažné zámená, stavové pasívum, zámenné príslovky, modálne častice či prídavné. Napriek menším problémom sa žiaci s týmito položkami vysporiadali dobre a položky nám takto spoľahlivo rozlíšili úspešných a menej úspešných žiakov.

Odporúčame učiteľskej verejnosti dlhodobo sledovať výsledky takýchto interpretácií a hodnotení, ktoré podávajú spoľahlivý obraz vývojových trendov v miere osvojenia si jednotlivých komunikačných kompetencií žiakmi, a takto vylepšovať systém výuky v tých oblastiach, v ktorých sa objavujú nedostatky alebo kde tieto nedostatky dlhodobo stagnujú a nevidiať zlepšenie.

- **2. úloha**

Druhá úloha bola otvorená, s krátkou odpoveďou. Bola to doplňovacia úloha. Text vychádzal z tematických celkov *Cestovanie a Krajina, ktorej jazyk sa učím*. Text bol tzv. Lückentext, boli v ňom vynechané miesta, kam mali žiaci doplniť správne riešenie. Pri každom slove, ktoré bolo potrebné doplniť, mali jedno alebo niekoľko začiatkových písmen, ktoré im uľahčovali nájdanie správnej odpovede. V jednej položke začiatkové písmená zadané neboli. Keďže žiak mal takúto pomôcku, existovalo pre každé vynechané miesto vždy iba jedno, nespochybniteľné správne riešenie.

Všetky položky boli vyrovnané, s približne rovnakou náročnosťou pre žiakov, všetky boli stredne ťažké, preto výborne diferencovali výkonnejších a menej výkonných študentov. Žiaci preukázali schopnosť porozumieť textu a zároveň používať jednu z logicko-myšlienkových operácií – dedukciu.

- **3. úloha**

Tretia úloha bola otvorená, s krátkou odpoveďou. Bola to priraďovacia úloha. Text vychádzal z tematických celkov *Stravovanie a Starostlivosť o zdravie*. Text bol tzv. Lückentext, boli v ňom vynechané miesta, kam mali žiaci doplniť správne riešenia, ktoré mali v ponuke v banke slov. V banke bolo 20 slov, správnych riešení bolo 10, 10 slov teda bolo distraktormi. Slová v banke boli volené tak, aby tvorili navzájom zvukové páry, avšak ich lexikálny význam bol odlišný. Treba teda podotknúť, že aj napriek tomu, že každé zo slov malo svoj pár, nemalo vždy iba jeden distraktor, žiak musel každý raz prejsť všetky slová v banke, aby našiel správne riešenie. Cieľom tejto úlohy bolo teda nielen porozumieť textu, ale aj odlišiť lexikálne významy zvukovo podobných lexikálnych jednotiek.

Položky v tejto úlohe mali miernu obťažnosť pre študentov, tzn. že väčšina z nich im nerobila výraznejšie problémy.

Najjednoduchšie bolo pre nich rozlíšenie významov modálnych slovíčok *können* a *wissen*. Medzi menej náročnejšie položky patrilo rozlíšenie významu slov *Erdkugel* a *Erdteil*, *blasen* a *rasen*, *verbraucht* a *gebraucht*, *statt* a *mittels*.

Najnáročnejšie bolo pre žiakov odlišiť lexikálny význam substantív *Anbau* a *Aufbau* a použiť v danom kontexte to správne.

Das heißt aber nicht, dass es schlecht ist, Bioware zu kaufen. Denn damit fördert man den giffreien 58 und schont die Gesundheit und die Umwelt – hier genauso wie in Neuseeland.
správne riešenie – *Anbau*

Náročnejšia bola pre žiakov položka, v ktorej sa mali rozhodnúť medzi dvoma lexikálnymi jednotkami, a to *Gewissen* a *Gewittern*. Žiaci mali problémy, avšak nepredpokladáme, že v rozlíšení lexikálneho významu týchto slov, ale skôr sa javí problém v tom, že v kontexte danej vety nevedeli použiť správne slovo.

Und wer ein ganz reines 59 haben will, der kauft Obst der Saison aus der Region.
správne riešenie - *Gewissen*

Predpokladáme, že o obdobný problém ide aj v nasledujúcej položke, kde v banke slov máme k dispozícii dve podobne znejúce slová – *reif* a *steif*.

Ganz einfach: Im Moment sind die Äpfel in Deutschland noch nicht ganz 55.
správne riešenie - *reif*

3 Úroveň C

3.1 Charakteristika testu NJC08

Test tejto úrovne zodpovedá úrovni A2 Spoločného európskeho referenčného rámca Rady Európy a je určený maturantom študijných odborov SOU, ktorí sa pripravujú na maturitnú skúšku z nemeckého jazyka.

Test sa skladal z troch častí: *Počúvanie s porozumením, Gramatika a lexika, Čítanie s porozumením*. V časti *Počúvanie s porozumením* a *Čítanie s porozumením* boli tri úlohy, v časti *Gramatika a lexika* boli dve úlohy. Úlohy mali dva formáty: úlohy s výberom odpovede a úlohy s krátkou odpoveďou. Čas na riešenie testu bol 100 minút (z toho cca. 30 minút na časť *Počúvanie s porozumením*, 25 minút na časť *Gramatika a lexika* a 45 minút na časť *Čítanie s porozumením*).

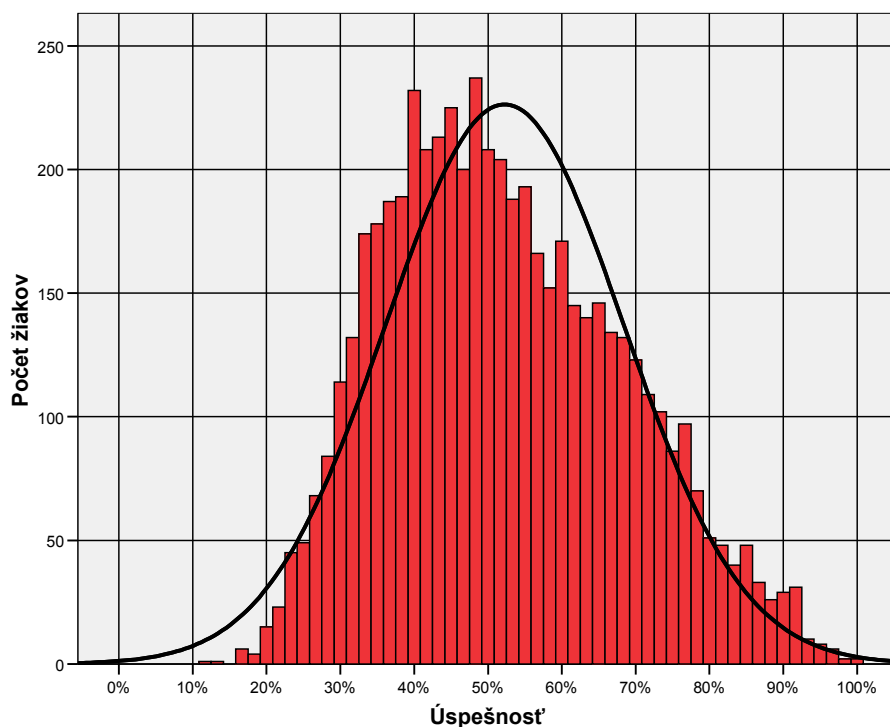
Test bol vypracovaný tímom tvorcov podľa Objednávky ŠPÚ v súlade s *Cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti maturantov z nemeckého jazyka, úroveň C* a platnými vzdelávacími štandardmi. Finálna verzia testu prešla dvoma recenziami.

3.2 Úspešnosť v teste NJC08

V školskom roku 2007/2008 maturovalo na úrovni C 5485 žiakov. Celková úspešnosť testu NJC bola **52,3 %**.

Tab. 3 Výsledné psychometrické charakteristiky úspešnosti testu NJC08

	Test			
	NJC08			
	Časť			
	Počúvanie	Gramatika	Čítanie	Spolu
Počet testovaných žiakov	5485	5485	5485	5485
Maximum	100,0	100,0	100,0	100,0
Minimum	5,0	5,0	10,0	11,7
Priemer	64,1	50,5	42,1	52,3
Štandardná odchýlka	19,9	20,2	18,0	16,1
Intervalový odhad úspešnosti populácie - dolná hranica	25,2	11,0	6,9	20,7
Intervalový odhad úspešnosti populácie - horná hranica	100,0	90,0	77,3	83,8
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	,3	,3	,2	,2
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - dolná hranica	63,6	50,0	41,7	51,8
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - horná hranica	64,7	51,0	42,6	52,7
Cronbachovo alfa	,785	,793	,765	,891
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	9,2	9,2	8,7	5,3
Intervalový odhad úspešnosti individuálneho žiaka	18,0	18,0	17,0	10,4

Graf 5 Výsledný histogram úspešnosti v teste NJC08

Test veľmi dobre rozlišoval žiakov. Najviac žiakov dosiahlo úspešnosť 48,3 % (237 žiakov). Hranicu úspešnosti 33 % nedosiahlo päťstoštyridsaťdva žiakov, čo predstavuje 9,9 % žiakov (v tejto skupine žiaci najčastejšie dosahovali úspešnosť 31,7 %). Medzi uvedenými žiakmi prevládali chlapci zo stredných odborných učilíšť (254 žiakov). Nikto z testovaných žiakov nedosiahol úspešnosť 0 %. Dosiahnutá bola minimálna úspešnosť 11,7 % (1 žiak) a maximálna úspešnosť dosiahla hodnotu 100,0 % (2 žiaci). Reliabilita testu bola 0,891.

3.3 Interpretácia výsledkov testu NJC08

V interpretácii vychádzame zo Záverečnej správy zo štatistického spracovania testu NJC (Kurajová Stopková, 2008).

Úspešnosť v jednotlivých častiach testu bola diferencovaná. Žiaci boli najúspešnejší v riešení časti *Počúvanie s porozumením*, menej úspešní v časti *Gramatika a lexika* a najmenej úspešní v časti *Čítanie s porozumením*. Pri interpretácii sme preto zvolili rovnaký postup ako v predošlých dvoch úrovniach.

3.3.1 Časť testu *Počúvanie s porozumením*

Najúspešnejšou časťou v teste NJC bolo *Počúvanie s porozumením*. Úspešnosť časti *Počúvanie s porozumením* bola **64,1 %**. Najvyššia dosiahnutá úspešnosť v tejto časti bola 100 % a najnižšia 5 %.

Táto časť testu obsahovala tri úlohy. V nasledujúcom prehľade prinášame interpretáciu jednotlivých úloh s dôrazom na zhodnotenie jednotlivých položiek, ich obťažnosti, citlivosti a korelácie s ostatnými položkami v teste.

- **1. úloha**

Prvá úloha bola zatvorená, s výberom odpovede. Bola to úloha typu multiple choice – výber zo štyroch možností, vychádzala z tematického okruhu *Rodina*. Úloha testovala receptívne komunikačné zručnosti, a to schopnosť žiaka porozumieť krátkemu monologickému textu ako celku, jeho téme a hlavnej myšlienke. Zároveň testovala schopnosť žiaka porozumieť základným informáciám, ktoré sa týkajú témy z každodenného života a zachytiť logickú štruktúru textu. Žiaci si vypočuli list, ktorý nahrála Petra pre kamarátku, s ktorou si dopisuje a v ktorom sa jej predstavuje a rozpráva o sebe a svojej rodine. K vypočutému mali žiaci 7 tvrdení. Tvrdenia boli neúplné, na základe vypočutého ich mali buď dokončiť alebo doplniť. K dispozícii mali vždy štyri možnosti doplnenia, iba jedna z nich bola správna, ostatné tri boli distraktormi (nesprávnymi odpoveďami). Distraktory v tejto úlohe boli veľmi dobre zvolené, väčšinu z nich žiaci v texte počuli, avšak bolo to v iných súvislostiach, niektoré v texte neodznali. Všetky distraktory boli jednoduché, primerané úrovni A2. Od žiakov sa očakávalo, aby počutému dobre porozumeli, rozlíšili významy známych lexikálnych jednotiek, aby následne mohli identifikovať správne riešenie.

Najľahšia bola pre žiakov položka, kde sa mali rozhodnúť, ktoré predmety má Petra rada. Keďže slovná zásoba týkajúca sa vyučovacích predmetov je elementárna a žiaci sa s ňou stretávajú denno-denne, neočakávali by sme väčšie problémy pri správnom vyriešení tejto položky.

Najťažšou bola pre žiakov posledná položka tejto úlohy, v ktorej mali rozhodnúť, na koho sa Petrini rodičia hnevajú. V texte nahrávky odznalo, že vždy iba na Petru, nikdy nie na jej brata Daniela.

Und so haben wir sehr oft Ärger miteinander, und dann schimpfen meine Eltern. Aber sie schimpfen immer auf mich und nicht auf den Daniel. Das nervt mich!

Predpokladáme, že problémy pri riešení tejto položky možno spôsobila fráza *auf jn. böse sein*, ktorá je síce základná, ale mohla spôsobiť problémy pri priradovaní informácií z počutého textu. Zároveň žiakov zneistilo to, že ako distraktory boli postavené možnosti, ktoré v texte priamo počuli (rodičia, syn, deti), preto bolo dôležité porozumieť vete – *Sie schimpfen immer auf mich...*

- 7. Die Eltern von Petra sind _____ böse.**
- A. sich gegenseitig
 - B. nur auf ihre Tochter
 - C. nur auf ihren Sohn
 - D. auf beide Kinder

• **2. úloha**

Druhá úloha bola zatvorená, s výberom odpovede. Bola typu multiple choice – výber z troch možností, vychádzala z tematického okruhu *Starostlivosť o zdravie*. Úloha testovala receptívne komunikačné zručnosti, a to porozumenie dialogického prejavu ako celku, zachytenie logickej štruktúry textu, odlíšenie podstatných informácií od nepodstatných, rozlíšenie hovoriacich a ich postojov. Téma bola primeraná testovanej populácii – dva krátke rozhovory, jeden medzi Christine a jej učiteľom, druhý medzi ňou a jej matkou. Obidva sa týkali toho, že sa necíti dobre a nemôže byť v škole. K počutému textu dostali žiaci 6 nedokončených výpovedí, ku ktorým mali vždy tri možnosti doplnenia, iba jedna z nich bola správna. Uvedená informácia v kontexte odznela, v konkrétnej položke bola lexikálne preformulovaná. Lexika textu bola rôznorodá, primeraná danej úrovni (základná slovná zásoba), hovorový jazyk bol žiakom blízky.

Pre žiakov bola ľahká položka, v ktorej sa mali rozhodnúť, kde hľadala Christininá matka liek.

12. Die Mutter sucht das Medikament _____.

- A. im Kühlschrank
- B. in der Tasche
- C. im Schrank

V počutom texte jednoznačne odznelo – v skrini – a keďže riešením je slovo každodennej potreby patriace do elementárnej slovnej zásoby, s riešením položky problém nebol:

Mutter: *Moment, ich schaue mal im Schrank nach. Ja, Hustensaft haben wir, und... Was ist das denn hier? ... „Nasentropfen, Brausetabletten gegen Schnupfen und Grippe“. Hier, nimm mal.*

Obdobná bola situácia v ďalšej z položiek, kde mali žiaci rozhodnúť, kam poslal učiteľ Christine po tom, čo mu oznámila, že sa necíti dobre.

V počutom texte znova jednoznačne odznelo – domov – a toto spojenie je jednoznačne jedným z najfrekvencovanejších, s ktorým sa žiaci stretávajú ako s jedným z prvých pri osvojovaní so základov nemeckého jazyka.

Ako náročná pre žiakov sa ukázala položka:

8. Christine _____.

- A. fühlt sich nicht wohl
- B. will die Klassenarbeit nicht schreiben
- C. möchte zum Arzt

Všetky možnosti v texte odzneli dostatočne jasne, avšak percentuálne rovnaké množstvo žiakov volilo okrem správnej odpovede aj distraktor – B.

Táto informácia síce v texte v rovnakom znení bola, ale to, že Christine nechce písať písomku, bol iba dohad jej učiteľa, ktorý ona vyvrátila, preto nemôžeme tvrdiť, ako takmer 44 % žiakov, že Christine písomku písať nechcela:

Christine: *Herr Krüger!*

Herr Krüger: *Ja, Christine, was ist denn?*

Christine: *Es geht mir nicht sehr gut.*

Herr Krüger: *Tatsächlich? Ist es nicht nur so, dass du keine Lust hast, die Klassenarbeit zu schreiben?*

Christine: *Nein, Herr Krüger, das ist nicht wahr! Ich habe wirklich ganz starke Kopfschmerzen und Halsschmerzen auch. Haben Sie vielleicht eine Kopfschmerztablette?*

Rovnako obťažnou bola položka, v ktorej mali žiaci rozhodnúť, ako chutil/nechutil Christine liek. Rovnaké percento žiakov uviedlo okrem správneho riešenia aj distraktor – *ein bisschen*.

13. Das Medikament schmeckt Christine _____ .

- A. *gut*
- B. *gar nicht*
- C. *ein bisschen*

Problém pravdepodobne vznikol preto, že žiaci nevedeli po vypočutí časti textu, ku ktorej sa vzťahovala táto úloha:

Christine: *Oh! Mutti! Der Hustensaft schmeckt ja schrecklich!*

rozhodnúť o miere, ktorú by priradili k slovu *schrecklich* (či to znamená – *schmeckt ein bisschen* alebo – *schmeckt gar nicht*).

- **3. úloha**

Tretia úloha bola zatvorená, s výberom odpovede. Bolo to priradovanie, vychádzala z tematického okruhu *Volný čas*. Žiaci si vypočuli rozhovor medzi Hansom a Sabine, ich úlohou bolo priradiť k dňom v týždni na jednej strane voľnočasové aktivity, ktoré má Sabine na strane druhej. Aktivity boli formulované v ucelených jednoduchých vetách (*Sie turnt. Sie probt im Theater. atd.*). Úloha testovala receptívne komunikačné zručnosti, a to porozumenie hlavnej myšlienke, zachytenie logickej štruktúry textu, rozlíšenie podstatných informácií a ich následné priradenie. Lexika textu bola primeraná úrovni a rôznorodá, žiaci museli identifikovať správne riešenie, ktoré bolo z lexikálneho hľadiska transformáciou lexikálnych jednotiek, použitých v počutom texte.

Všetky položky boli pre žiakov primerané, lexikálne a gramatické štruktúry v nich použité boli zvolené vhodne pre zadanú úroveň a veľmi dobre rozlíšili úspešných a menej úspešných žiakov.

3.3.2 Časť testu *Gramatika a lexika*

Druhou najúspešnejšou časťou v teste NJC bola *Gramatika a lexika*. Úspešnosť tejto časti bola **50,5 %**. Najvyššia dosiahnutá úspešnosť v tejto časti bola 100 % a najnižšia 5 %.

Táto časť testu obsahovala dve úlohy, jednu zatvorenú a druhú otvorenú. V každej z nich bolo 10 položiek.

- **1. úloha**

Prvá úloha bola zatvorená, s výberom odpovede. Bola to úloha typu multiple choice – výber zo štyroch možností. Text vychádzal z tematického celku *Stravovanie*. Text bol tzv. Lückentext, boli v ňom vynechané miesta, kam mali žiaci doplniť správne riešenie. Pre každé miesto doplnenia mali k dispozícii štyri možnosti riešenia, iba jedna však bola správna. Úlohou sa testovalo porozumenie textu, výber správnej lexikálnej jednotky na základe gramatických vedomostí.

Gramatické javy, ktoré nerobili žiakom problémy, boli základné predložky (s datívom), časovanie pravidelných slovies, časovanie modálnych slovies. Všetko sú to základné gramatické javy, bez znalosti ktorých sa nezaobíde ani používateľ jazyka – začiatovník, a aj výsledky žiakov v tejto úrovni poukazujú na to, že dané javy sú v praxi efektívne upevňované.

Gramatické javy, ktoré boli problémovjšie, boli vŕažné zámená, zápor vo vete, časové predložky, slovesné podstatné mená, privlastňovacie zámená, skloňovanie adjektív v prívlastku.

- **2. úloha**

Druhá úloha bola otvorená, s krátkou odpoveďou. Bola to prirad'ovacia úloha. Text vychádzal z tematického celku *Vzdelávanie*. Text bol tzv. Lückentext, boli v ňom vynechané miesta, kam mali žiaci doplniť správne riešenie, ktoré mali v ponuke v banke slov. V banke bolo 15 slov, správnych riešení bolo 10, 5 slov teda bolo distraktormi. Slová v banke boli volené tak, aby niektoré z nich tvorili navzájom zvukové páry, avšak ich lexikálny význam bol odlišný. Treba teda podotknúť, že každé zo slov nemalo vždy iba jeden distraktor, žiak musel každý raz prejsť všetky slová v banke, aby našiel správne riešenie. Cieľom tejto úlohy bolo teda nielen porozumieť textu, ale aj odlíšiť lexikálne významy niektorých základných zvukovo podobných lexikálnych jednotiek.

Jednoduchšie pre žiakov boli lexikálne jednotky:

Heute möchte ich dir auch nur kurz 31. *správne riešenie – schreiben*

Der Kurs 36 *in Frankreich in der Nähe von Nizza.* *správne riešenie – ist*

Er dauert drei 37 *und man kann außerdem noch das Land kennen lernen...*
správne riešenie – Wochen

Ako vidíme, všetko sú to lexikálne jednotky patriace do základnej slovnej zásoby.

Väčšie problémy však spôsobili položky:

Ich habe in einer 33 *Informationen über Sprachkurse in den* 34 *gelesen.*
správne riešenie – Zeitung, Ferien

Du weißt ja, dass ich schon lange Französisch lernen möchte und das wäre natürlich viel interessanter als ein Sprachkurs 39 *správne riešenie – zu Hause*

Problém bol v týchto položkách pravdepodobne preto, že vety už neboli také triviálne ako v predchádzajúcich položkách, ktoré sme uviedli, boli v nich konjunktívy, zložený minulý čas, bohatšia lexika, a to všetko, zdá sa, v jednom celku, bolo pre žiakov menej zrozumiteľné, i keď na tejto úrovni by mali byť schopní zvládať porozumieť textu takéhoto typu.

3.3.3 Časť testu Čítanie s porozumením

Táto časť testu bola pre žiakov treťou najúspešnejšou.

Úspešnosť v tejto časti testu dosiahla **42,1 %**. Najvyššia dosiahnutá úspešnosť v tejto časti bola 100 % a najnižšia 10 %.

V tejto časti testu boli 3 úlohy. Odporúčaný čas na riešenie bol 45 minút.

1. úloha

Prvá úloha bola zatvorená, s výberom odpovede. Bolo to priradovanie. Vychádzalo z tematického okruhu *Kultúra*. Žiak si prečítal časť interview s Johnnym Deppom, a to 7 krátkych odpovedí, ktoré poskytol, a ku každej z nich mal priradiť jednu z 10 otázok. Jedna otázka mohla byť použitá iba raz, tri otázky nepatrili k žiadnej odpovedi. Úloha bola založená na porozumení textu a výbere správneho riešenia. Testovali sa v nej receptívne a interaktívne komunikačné schopnosti, teda schopnosť žiaka porozumieť textom, v ktorých sa vyskytuje bežne používaný jazyk z oblasti každodenného života, získať z nich potrebné informácie, chápať logickú štruktúru textu na základe jeho obsahu, ale aj lexikálnych a gramatických prostriedkov, na základe porozumenia prečítanému identifikovať základné informácie a pomocou nich sformulovať hlavnú myšlienku, ktorú vystihoval príslušný nadpis.

Všetky testové položky v danej úlohe boli pre žiakov stredne obťažné, to zn., že úspešnosť ich riešenia sa pohybovala v rozmedzí od 27 – 80 %. Všetky mali veľmi dobrú citlivosť, spoľahlivo rozlišovali žiakov podľa úspešnosti.

Medzi jednoduchšie patrila položka č. 43.

Odpoveď:

Die Idee Shakespeare zu spielen gefällt mir. Ich muss aber auf diese Rolle noch warten. Sie ist nicht leicht. Sie braucht auch gute Kondition und Konzentration. Es gibt da sehr viel Text. Und Texte lerne ich nicht gern.

Otázka:

Stimmt es, dass Sie im Drama Hamlet spielen sollen?

Pomôckou pre žiakov mohlo byť aj to, že medzi kľúčovými slovami otázky a odpovede sa dal poľahky nájsť zrejmy hypero – hyponymický vzťah: Hamlet – Shakespeare.

Napriek tomu, že položka patrila medzi ľahšie, takmer rovnaké percento žiakov volilo ako správnu odpoveď distraktor:

Spielen Sie oft im Theater?

Pravdepodobne títo žiaci považovali za samozrejмый vzťah medzi slovami *Shakespeare* a *Theater*, čo je síce nepochybné, avšak nevyplýva z pozorného čítania textu a logickej nadväznosti medzi otázkou a odpoveďou.

K náročným patrila položka č. 42.

Odpoveď:

Natürlich. Depp ist so etwas wie dumm. Ich bin nun mal nicht besonders klug. Ich bin mit 15 von der Schule weggelaufen. Und als ich nach Hollywood kam, wusste ich nicht, was hier auf mich wartet.

Otázka:

Wissen Sie was Ihr Name auf Deutsch heißt?

Žiaci si správne riešenie zamieňali s distraktorom, ktorý priradzovali ako otázku k tejto odpovedi. Ten však s odpoveďou logicky nesúvisel.

Distraktor:

Johnny, sprechen Sie deutsch?

2. úloha

Druhá úloha bola zatvorená, s výberom odpovede. Bolo to priradovanie, vychádzala z tematického okruhu *Stravovanie*. Žiaci si prečítali jednoduchý príbeh o chudobnej Sabine, ktorej raz bohatý pán zaplatil večeru v reštaurácii. Text bol rozdelený na päť odsekov. K nemu mali žiaci šesť tvrdení, o ktorých mali na základe prečítaného rozhodnúť, či je dané tvrdenie pravdivé alebo nepravdivé. Zároveň mali uviesť aj ten odsek, ktorý potvrdzuje ich rozhodnutie, teda ten, v ktorom sa o danom jave hovorí. Tvrdenia boli parafrázami, zhrnutím, príp. lexikálnym preformulovaním informácií v pôvodnom texte.

Úloha testovala porozumenie textu, schopnosť získať z neho podstatné informácie, rozlíšiť zámer a postoj autora k danej problematike, odhadnúť význam neznámych slov v kontexte a všetky získané informácie porovnať s výrokmí a následne rozhodnúť o ich pravdivosti, resp. nepravdivosti. Takéto zručnosti boli pre žiakov mierne obťažné, žiaci relatívne dobre porozumeli výrokom a rozhodovali o ich pravdivosti.

Najťažšou položkou pre žiakov bola položka č. 53.

Sabine hatte einen gut bezahlten Job.

Výrok sa viazal na odsek b)

Sie hatte kein Geld, weil sie keine Arbeit finden konnte. Eines Tages war sie wieder sehr hungrig. Sie spazierte durch die Stadt und kam an einer Konditorei vorbei. Ein dicker Mann saß direkt am Fenster.

Žiaci síce relatívne spoľahlivo identifikovali odsek, v ktorom sa hovorí o Sabininom povolaní, avšak nejasnosti mali v stanovení, či výrok je alebo nie je pravdivý.

V ostatných položkách sme nezaznamenali u žiakov výraznejšie pochybnosti o pravdivosti/nepravdivosti výroku.

3. úloha

Tretia úloha bola otvorená, s krátkou odpoveďou. Bola to doplňovacia úloha, vychádzala z tematického celku *Cestovanie*. Žiaci si prečítali text, za ktorým nasledovalo jeho zhrnutie (Zusammenfassung). V ňom mali na základe kontextu doplniť chýbajúce slová.

Táto úloha je obvykle pre žiakov jednou z najťažších, pretože testuje nielen porozumenie textu, ale aj to, do akej miery žiak ovláda jazykové prostriedky a dokáže ich adekvátne použiť, čím preukazuje nielen znalosť lexiky, ale aj gramatiky nemeckého jazyka.

Väčšina položiek bola pre žiakov náročných.

Extrémne obťažnou bola pre študentov položka č. 58.

Er zeichnete einen Pilz und 58 auf das Essen. správne riešenie - wartete

Táto veta v zhrnutí vychádzala z nasledujúceho odseku v texte:

Das war für den Franzosen ein Problem, denn er hatte Hunger, konnte aber nichts bestellen. Plötzlich hatte er eine Idee. Er nahm eine Serviette und zeichnete auf die Serviette einen Pilz, denn er hatte Appetit auf Pilze.

Žiaci buď mali problém porozumieť textu a pochopiť, že hosť po nakreslení hríbu čakal na jedlo, alebo identifikovali lexikálnu jednotku *warten*, avšak pozabudli slovo použiť v správnom gramatickom tvare (préterite).

Rovnako extrémne obťažnou položkou bola položka č. 54.

Ein 54 Student kam nach Deutschland. správne riešenie – französischer

Veta vychádzala z nasledujúceho odseku:

Ein Student aus Frankreich machte einmal eine Reise durch Deutschland. Er besuchte viele Städte und sah sich das Land mit seinen vielen Bergen und Seen an.

Položka bola náročná pravdepodobne preto, lebo si vyžiadala viac operácií – v prvom rade žiak musel porozumieť, že ide o francúzskeho študenta, ďalej musel urobiť transformáciu slovného druhu (zmeniť podstatné meno na prídavné meno) a nakoniec dať prídavnému menu správnu koncovku (pozícia po neurčitom člene).

Záver

Môžeme konštatovať, že žiaci maturujúci v školskom roku 2007/2008 z nemeckého jazyka v úrovniach A, B a C dosiahli v testoch želané výsledky. Ich úspešnosť v riešení bola primeraná, ovládaním testovaných zručností sa približujú očakávanej úrovni.

Žiaci maturujúci v úrovni A prejavili v počúvaní s porozumením veľmi dobré receptívne komunikačné zručnosti, porozumeli nielen základným informáciám, ktoré sa týkajú témy z každodenného života, ale veľmi dobre si uvedomujú logickú štruktúru textu, odlišujú podstatné informácie od nepodstatných, rozumejú špecifickým informáciám a dôležitým detailom, rozlišujú rôzne postoje, názory a stanoviská hovoriacich. Vedia spoľahlivo odhadnúť význam neznámej slovnej zásoby v lexikálne rôznorodých textoch. Sú schopní identifikovať správne riešenie aj vtedy, ak je transformáciou lexikálnych jednotiek, ktoré zachytili v hovorenom prejave.

Z gramatických javov žiakom nerobí výraznejší problém použiť vo vete správny zápor, korektne tvoriť časové vety, používať správne spojky v priraďovacích a podraďovacích súvetiach, správne vytvoriť a adekvátne použiť tvary konjunkívov (I a II), zo syntaktických javov je to správne použitie slovosledu v podraďovacích a priraďovacích súvetiach. Všetko spomenuté sú základné gramatické javy, ktoré sa osvojujú počas štúdia etapovito a zvládnutie jedného z nich je predpokladom pre pochopenie a zvládnutie ďalšieho. Na základe tejto interpretácie môžeme konštatovať, že žiaci ich zvládli výborne. Menšie problémy im však spôsobujú substantivizované adjektíva, vzťažné zámená, stavové pasívum, zámenné príslovky, modálne častice či prídavia.

Žiaci rozumejú písaným textom, v ktorých sa vyskytuje bežne používaný jazyk z oblasti každodenného života, dokážu identifikovať základné informácie a na základe nich sformulovať hlavnú myšlienku. Nerobí im väčšie problémy odhadnúť význam niektorých slov na základe kontextu. Rozumejú špecifickým informáciám, rozlišujú zámer a postoj autora k danej problematike. Mierne obťažnejšie sú pre nich úlohy s vyššou kognitívnou náročnosťou, ktoré v sebe skrývajú náročnejšie logické myšlienkové operácie (analogia, dedukcia, atď.).

Žiaci maturujúci v úrovni B v počúvaní s porozumením preukázali, že sú schopní porozumieť textu ako celku, jeho téme a hlavnej myšlienke. Rozumejú základným informáciám, ktoré sa týkajú témy z každodenného života, zachytia logickú štruktúru textu a rozlišujú hovoriacich. Popísané zručnosti majú na želané úrovni, nemajú problém rozlišovať časové údaje (určenie hodín, časti dňa), rozlišovať význam modálnych slovíčok (*dürfen, können, müssen*), zovšeobecňovať, analyzovať. Veľmi dobre reagujú, ak ide o témy primerané ich záujmom, hovorový jazyk je im blízky a zrozumiteľný. Vtedy sú schopní odhadnúť na základe kontextu význam neznámej slovnej zásoby. Isté nedostatky však vidíme vtedy, ak žiaci majú porozumieť lexikálnym jednotkám, ktoré vznikajú rôznymi transformáciami pôvodných (počutých) lexikálnych jednotiek. V takom prípade sa v počutom texte horšie orientujú a robí im väčšie problémy „vytiahnuť“ z neho podstatné informácie.

Ukázalo sa, že sú gramatické javy, ktoré žiakom robia menšie problémy a majú ich dostatočne zautomatizované a sú javy, ktoré im naďalej spôsobujú vážnejšie problémy. Žiaci majú menšie problémy so syntaxou, a to hlavne s určením správneho slovosledu, či už je to v hlavnej alebo vedľajšej vete. Tento syntaktický jav sa objavuje kontinuálne počas celého obdobia výuky cudzieho jazyka a žiaci sú s ním konfrontovaní neustále (aj pri počúvaní či čítaní s porozumením), preto je aj miera jeho správneho osvojenia dostatočne vysoká. Postupne sa zlepšuje aj osvojenie si jedného zo základných gramatických javov, a to skloňovania prídavných mien vo funkcii prívlastku (v pozícii po určitom, neurčitom člene alebo bez člena). Z javov, ktoré neustále spôsobujú žiakom väčšie problémy, sú to tvary minulých časov (hlavne nepravidelných a spôsobových slovíčok), tvary pasíva

(priebehového), tvorenie činných prídavných mien, predložkové väzby, rekvizícia slovík, tvorenie plurálu podstatných mien, použitie správnej spojky.

Žiaci sú schopní rozumieť písaným textom, v ktorých sa vyskytuje bežne používaný jazyk z oblasti každodenného života, získať z nich potrebné informácie, chápať ich logickú štruktúru na základe obsahu, ale aj lexikálnych a gramatických prostriedkov, na základe porozumenia prečítaného identifikovať základné informácie a pomocou nich sformulovať hlavnú myšlienku. Výraznejšie problémy im nespôsobuje ani odhadovanie významu neznámych slov na základe kontextu. Majú však problémy s porozumením výrokov, ktoré v sebe nesú náročnejšie logické myšlienkové operácie (analógia, dedukcia, atď.).

Žiaci maturujúci v úrovni C sú schopní, avšak v obmedzenej miere porozumieť krátkym textom monologického charakteru. Pokiaľ sa majú orientovať v textoch dialogického charakteru, majú problém s rozlíšením osôb, porozumením hlavnej myšlienky, pochopením názorov a postojov účastníkov rozhovoru. Ťažkosti im spôsobuje odlišenie podstatných informácií od menej podstatných, aj pokiaľ im je téma blízka a slovná zásoba je primeraná úrovni, akú by mali dosahovať. Rozsah ich slovnej zásoby sa javí ako obmedzený, orientácia v synonymách slov zo základnej slovnej zásoby je nízka.

Gramatické javy, ktoré nerobili žiakom problémy, boli základné predložky (s datívom), časovanie pravidelných slovík, časovanie modálnych slovík. Všetko sú to základné gramatické javy, bez znalosti ktorých sa nezaobíde ani používateľ jazyka – začiatočník, a aj výsledky žiakov v tejto úrovni poukazujú na to, že dané javy sú v praxi efektívne upevňované. Gramatické javy, ktoré boli problémovnejšie, boli vŕažné zámená, zápor vo vete, časové predložky, slovesné podstatné mená, prívlastňovacie zámená, skloňovanie adjektív v prívlastku.

Žiaci sú v obmedzenej miere schopní rozumieť písaným textom, v ktorých sa vyskytuje bežne používaný jazyk z oblasti každodenného života a ktoré sú im tematicky blízke. Na základe porozumenia prečítaného len s ťažkosťami identifikujú základné informácie a pomocou nich sa pokúšajú formulovať hlavnú myšlienku. Výraznejšie problémy im spôsobuje odhadovanie významu neznámych slov zo základnej slovnej zásoby na základe kontextu.

V budúcnosti bude nevyhnutné viac dbať na efektívnejšie a systematické osvojovanie si horeuvedených zručností a zlepšovanie komunikačnej stránky prejavu.

Literatúra

1. Bérešová, J. 2005. Test vo výučbe anglického jazyka. Bratislava: MPC, Tomášikova 4, 2005. 112 s. ISBN 80-8052-220-0
2. Brestovská, K.: Didaktická analýza testov z nemeckého jazyka úroveň A, B a C. Bratislava: ŠPÚ, 2007.
3. Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov z nemeckého jazyka úroveň A, B a C. Bratislava: ŠPÚ, 2004.
4. Hanuljaková, H. a kol.: Špecifikačná tabuľka testu z nemeckého jazyka úroveň A, B a C. Interný materiál. Bratislava: ŠPÚ, 2007.
5. Juščáková, Z.: Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z nemeckého jazyka úroveň B. Bratislava: ŠPÚ, 2008.
6. Kurajová Stopková, J.: Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z nemeckého jazyka úroveň C. Bratislava: ŠPÚ, 2008.
7. Rossa, V.: Metodika tvorby didaktických testov. Bratislava: ŠPÚ, 2007.
8. *Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky*. 2006. Bratislava: Štátny pedagogický ústav. 252 s. ISBN 80-85756-93-5
9. Šťava, E.: Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z nemeckého jazyka úroveň A. Bratislava: ŠPÚ, 2008.